

Nummer: 072 BD  
Datum: 27 juni 2023

## Meer inzicht in energiesysteem van de toekomst

De provincie Fryslân werkt, in samenwerking met partners van de Friese Energietafel, aan een nieuw instrument voor de aanpak van de energietransitie. Het gaat om een programma met projecten van regionaal (gemeentegrens overschrijdend) belang. Door de huidige problemen met congestie op het elektriciteitsnet ligt de focus op de onderstations in dit net. Provincies stellen dit vast en dat hoort bij de nieuwe regierol van provincies in de ontwikkeling van de energie-infrastructureur.

In het Programma Meerjaren Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK) Fryslân 2023-2025 verwijzen we naar twee projecten uit het nationale programma (MIEK): over de infrastructuur voor waterstof en de verbinding van 380 kV hoogspanning tussen Vierverlaten en Ens. Beide projecten kunnen van betekenis zijn voor de energietransitie in Fryslân.

### Visie, kader, programma

Het PMIEK Fryslân 2023-2025 geeft inzicht in hoe het energiesysteem zich in de toekomst gaat ontwikkelen; het bevat een lijst met projecten waar netbeheerders Liander en TenneT aan werken om in de toekomst de elektriciteitsvraag te faciliteren. Gedeputeerde Staten stellen iedere twee jaar een PMIEK vast. In Fryslân gaat dit in samenwerking met alle deelnemers van de Friese Energietafel. Het volgende PMIEK zal een uitgebreidere lijst krijgen en prioriteit aan projecten geven.

Het rijk, de provincies, gemeenten en netbeheerders hebben met elkaar afspraken gemaakt hoe samen te werken. Het PMIEK is daar een onderdeel van. Het doel van de samenwerking is: de transitie naar het [Energiesysteem 2050](#). De komende tijd werken we met de deelnemers van de Friese Energietafel met drie instrumenten werken we aan de inrichting van het Energiesysteem 2050 in Fryslân:

- Energievisie Fryslân; met uitgangspunten voor de Friese energietransitie.
- Afwegingskader; hoe maken we keuzes in de planning en programmering van projecten.
- PMIEK Fryslân; de vertaling van visie naar uitvoering.

### Samenwerken

Voor een Energiesysteem 2050 werken de Friese overheden en Liander en de Friese Energie Alliantie samen aan de zogenaamde Friese Energietafel (FET). Dit is een ambtelijk en bestuurlijk overleg. De Friese Energie Alliantie bestaat uit 11 maatschappelijke organisaties die actief betrokken zijn bij de energietransitie in Fryslân.

## **Planning**

Het Programma Meerjaren Infrastructuur Energie en Klimaat 2023-2025 is vandaag vastgesteld door GS. De Energievisie, het afwegingskader en toekomstige PMIEK's zijn onderdeel van de uitvoeringsagenda van de Friese Energietafel. In het tweede kwartaal van 2024 zal de Energievisie met het afwegingskader door de Friese Energietafel voor vaststelling aan GS aangeboden worden. Deze Energievisie is een bouwsteen voor de nieuwe/herziene Provinciale Omgevingsvisie.

## **Toekomst energie in Fryslân**

Fryslân zet voor de toekomst in op een brede energiemix. Elektriciteit uit zon en wind en warmte uit geothermie, aquathermie, bodemenergie groen gas en waterstof. Op kleine schaal zien wij ook mogelijkheden voor blue energy en getijdenenergie. Wij onderzoeken op welke manier zogenaamde *energiehubs* bij kunnen dragen aan een gebalanceerd energiesysteem, waar verschillende vervoerwijzen van energie samenkomen, inclusief opslag en omzetting.

Nûmer: 072 BD  
Datum: 26 juny 2023

## Mear ynsjoch yn enerzjysysteem fan de takomst

De provinsje Fryslân wurket, yn gearwurking mei partners fan de Fryske Energjytafel, oan in nij ynstrumint foar de oanpak fan de enerzjytransysje. It giet om in programma mei projekten fan regionaal (gemeentegrins oer te skriuwen) belang. Troch de hjoeddeistige problemen mei kongesty op it elektrisiteitsnet leit de fokus op de ûnderstasjons yn dit net. Provinsjes stelle dit fêst en dat heart by de nije regierol fan provinsjes yn de ûntwikkeling fan de enerzjy-ynfrastruktuer.

Yn it Programma Meerjaren Infrastruktuer Energie en Klimaat (PMIEK) Fryslân 2021 -2025 ferwize wy nei twa projekten út it nasjonale programma (MIEK ): oer de ynfrastruktuer foar wetterstof en de ferbining fan 380 kV heechspanning tusken Vierverlaten en Ens. Beide projekten kinne fan betsjutting wêze foar de enerzjytransysje yn Fryslân.

### Visie, kader, programma

It PMIEK Fryslân 2021 -2025 jout ynsjoch yn hoe 't it enerzjysysteem him yn de takomst ûntwikkelje sil; it befettet in list mei projekten dêr 't netbehearders Liander en TenneT oan wurkje om yn de takomst de elektrisiteitsfraach te fasilitearjen. Deputearre Steaten stelle eltse twa jier in PMIEK fêst. Yn Fryslân sil dit yn gearwurking mei alle dielnimmers fan de Fryske Energjytafel. It folgjende PMIEK sil in wiidweidiger list krije en prioriteit oan projekten jaan.

It ryk, de provinsjes, gemeenten en netbehearders hawwe mei-inoar ôfspraken makke hoe gear te wurkjen. It PMIEK is dêr in ûnderdiel fan. It doel fan de gearwurking is: de transysje nei it Enerzjysysteem 2050. De kommende tiid wurkje wy mei de dielnimmers fan de Fryske Energjytafel mei trije ynstruminten wurkje wy oan de ynrjochting fan it Enerzjysysteem 2050 yn Fryslân:

- Enerzjyfisy Fryslân; mei útgongspunten foar de Fryske enerzjytransysje.
- Ofwegingskader; hoe meitsje wy karren yn de planning en programmearring fan projekten.
- PMIEK Fryslân; de oersetting fan fisy nei útfiering.

### Gearwurkje

Foar in Enerzjysysteem 2050 wurkje de Fryske oerheden en Liander en de Fryske Energjy Alliânsje gear oan de saneamde Fryske Energjytafel (FET). Dit is in amtlik en bestjoerlik oerlis. De Fryske Energjy Alliânsje bestiet út 11 maatskiplike organisaasjes dy 't aktyf belutsen binne by de enerzjytransysje yn Fryslân.

## **Planning**

It Programma Meerjaren Infrastruktuer Energie en Klimaat 2021 -2025 is hjoed fêststeld troch GS. De Enerzjyfyzje, it ôfwegingskader en takomstige PMIEK's binne ûnderdiel fan de útfieringsaginda fan de Fryske Enerzjytafel. Yn it twadde fearnsjier fan 2024 sil de Enerzjyfyzje mei it ôfwegingskader troch de Fryske Enerzjytafel foar fêststelling oan DS oanbean wurde. Dy Enerzjyfyzje is in boustien foar de nije / hersjoene Provinsjale Omjouwingsfisy.

## **Takomst enerzjy yn Fryslân**

Fryslân set foar de takomst yn op in brede enerzjymiks. Elektrisiteit út sinne en wyn en waarmte út geotermie, akwaterm, boaieminerge grien gas en wetterstof. Op lytse skaal sjogge wy ek mooglikheden foar blue enerzjy en tijenerzjy. Wy ûndersykje op hokker wize saneamde enerzjyhubs bydrage kinne oan in balansearre enerzjysysteem, dêr 't ferskate ferfierwizen fan enerzjy byinoar komme, ynklusyf opslach en omsetting.